

Cyfrowe uzależnienia w odniesieniu do orzeczeń o stwierdzenie nieważności małżeństwa

Digital dependency in relation to marriage nullity decisions

ks. dr hab. Rafał Kamiński, prof. ucz.

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
rafal.kaminski@uksw.edu.pl

<https://orcid.org/0000-0002-7822-3402>

Streszczenie: Autor w przedstawionym artykule podejmuje zagadnienie nowych uzależnień, które mogą być wynikiem niewłaściwego używania i nadużyć związanych z nowoczesnymi technologiami i ich wpływu na zdolność do zawarcia małżeństwa kanonicznego. Pod wspólnym mianownikiem uzależnienia od Internetu (*Internet addiction*), można wyróżnić: uzależnienie od cyberseksu (seksu wirtualnego), uzależnienie od cyberrelacji (relacji wirtualnych), *Net Gaming* (uzależnienie od gier w sieci), patologiczny hazard (e-hazard), wideo gry, kompulsywny shopping online i handel online (*trading*) oraz przeciążenie poznawcze, spowodowane nadmierną informacją, oraz ogólne uzależnienie od komputera. Po wprowadzeniu w temat nawiązywania relacji we współczesnym świecie i ogólnej charakterystyce form uzależnienia, autor prezentuje dziewięć spraw o stwierdzenie nieważności małżeństwa. W ośmiu z nich orzekł Najwyższy Trybunał Roty Rzymskiej, jedna toczy się przed kościelnym sądem w Polsce. Celem badania było ukazanie linii orzeczniczej w przypadku pojawienia się, jako przyczyny psychicznej mogącej powodować niezdolność konsensualną, uzależnienia od technologii cyfrowych. Na podstawie zaprezentowanych wyroków nie można ustalić systemowego stanowiska, jednak widoczny jest wpływ utrwalonych zasad orzecznictwa rotalnego w sprawach dotyczących niezdolności konsensualnej.

Słowa kluczowe: małżeństwo, Rota Rzymska, wyrok, uzależnienie od Internetu, niezdolność konsensualna, nowe uzależnienia

Abstract: In the presented article, the author addresses the issue of new addictions that may be the result of misuse and abuse of modern technologies and their impact on the ability to enter into a canonical marriage. The common denominator of Internet addiction includes: addiction to cybersex (virtual sex), addiction to cyber relationships (virtual relationships); Net Gaming (online game addiction), pathological gambling (e-gambling), video games, compulsive online shopping and online trading, cognitive overload caused

by excessive information and general computer addiction. After an introduction to the topic of establishing relationships in the modern world and a general description of forms of addiction, the author presents nine cases for declaring marriage invalid. Eight of them were decided by the Supreme Tribunal of the Roman Rota, and one is pending before an ecclesiastical court in Poland. The aim of the study was to present the line of jurisprudence in the event of addiction to digital technologies as a psychological cause that may result in a consensual inability to enter into marriage. On the basis of the presented judgments, it is not possible to establish a systemic position, but the influence of the established principles of rotal jurisprudence in cases concerning consensual incapacity is visible.

Keywords: marriage, Roman Rota, sentence, Internet addiction, consensual inability, new addictions

Treść: Wstęp; 1. Problem nawiązywania relacji w „płynnej nowoczesności”; 2. Nowe uzależnienia w odniesieniu do małżeństwa; 3. Wybrane orzecznictwo Roty Rzymskiej w kontekście wpływu cyfrowych uzależnień na nieważność małżeństwa; 3.1. Niedojrzałość w sferze seksualnej; 3.1.1. Wyrok coram Monier z 13 maja 2005 roku; 3.1.2. Wyrok coram Jaeger z 29 stycznia 2013 roku; 3.1.3. Wyrok coram Caberletti z 19 lipca 2013 roku; 3.1.4. Wyrok coram Da Costa Gomez z 16 marca 2015 roku; 3.2. Niedojrzałość w relacji z drugim człowiekiem; 3.2.1. Wyrok coram Erlebach z 9 lipca 2010 roku; 3.2.2. Wyrok c. Ferreira Pena z 5 marca 2013 roku; 3.3. Niedojrzałość w odniesieniu do używania rzeczy; 3.3.1. Wyrok coram Monier z 27 listopada 2009; 3.3.2. Wyrok coram Bottone z 7 marca 2013 roku; 3.3.3. Sprawa z Metropolitalnego Sądu Warszawskiego; Wnioski.

Wstęp

Powszechna obecność nowoczesnych środków komunikacji społecznej we wszystkich dziedzinach życia współczesnego człowieka jest niezaprzeczalnym faktem. Oprócz niewątpliwych korzyści, jakie niesie ze sobą świat cyfrowy, ułatwiający realizowanie codziennych zadań, w tym nawiązywanie kontaktów z drugim człowiekiem, jest to również obszar potencjalnych zagrożeń i uzależnień, które bywają nazywane „nowymi uzależnieniami”. To właśnie cyfryzacja życia codziennego w zasadniczy sposób odpowiada za pojawienie się ich i utożsamianie z uzależnieniami behawioralnymi związanymi z nowoczesnymi technologiami (Alter 2018, 31-32).

Funkcjonowanie człowieka w świecie cyfrowym nie pozostaje bez negatywnego wpływu na jego zdolność do nawiązywania prawidłowych relacji międzypersonalnych. Zaburzenia w tym obszarze skutkują niekiedy niezdolnością konsensualną, której źródłem są

przyczyny psychiczne powiązane z nowymi uzależnieniami, takimi jak: uzależnienie od cyberseksu (seksu wirtualnego), uzależnienie od cyberrelacji (relacji wirtualnych), *Net Gaming* (uzależnienie od gier w sieci), patologiczny hazard (e-hazard), wideo gry, kompulsywny shopping online i handel online (*trading*).

Po zaprezentowaniu w sposób ogólny problemu relacyjności we współczesnym świecie, określanym niekiedy „płynną nowoczesnością” oraz odniesieniu nowych uzależnień do szczególnej relacji jaką jest małżeństwo, w niniejszym studium omówione zostały orzeczenia Najwyższego Trybunału Roty Rzymskiej, dotyczące nieważności małżeństwa. Podłożem ośmiu spraw, toczących się na stopniu rotalnym oraz jednej w sądzie w Polsce, były uzależnienia spowodowane niewłaściwym używaniem nowoczesnych technologii przez jednego z małżonków, co w zasadniczy sposób wpływało na tworzoną przez nich, wraz z drugą osobą, wspólnotę małżeńską. Wśród komentowanych orzeczeń znajdują się zarówno wyroki stwierdzające nieważność małżeństwa, jak również i te, które wydano w sprawach, w których nieważności nie udało się udowodnić.

1. Problem nawiązywania relacji w „płynnej nowoczesności”

Spółczesność, w którym żyje współczesny człowiek, zostało określone przez włoskiego psychologa Tonino Cantelmi „techno płynnym” (tecnoliquido) (Cantelmi 2016, 263). Polski socjolog i filozof Zbigniew Bauman pisze w tym kontekście o „płynnej nowoczesności”¹, charakteryzującą się: narcyzmem, którego ulubioną formą jest *viral* (materiały szybko rozprzestrzeniające się jak wirus, docierające do

¹ „płynna nowoczesność” (ang. *liquid modernity*) – pojęcie stworzone przez socjologa i filozofa Zygmunta Baumana, mające służyć jako główna kategoria opisowa współczesności. Charakteryzuje się prywatyzacją ambiwalencji, poczuciem niepewności jednostki wobec przygodności bytów, fragmentarycznością i epizodycznością, [https://pl.wikipedia.org/wiki/Płynna_nowoczesność_\(filozofia\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Płynna_nowoczesność_(filozofia)) Accessed 24.10.2025.

ogromnej liczby odbiorców), a zatem narcyzmem cyfrowym², technomediacją relacji, przyjazni *light* dostępnych na jedno kliknięcie na *Facebooku* i innych portalach społecznościowych, relacjami wirtualnymi w swoich różnych ambiwalentnych odmianach, hiperseksualizacją dzieciństwa i monstrialnym rozrostem cyberpornografii, *gamizacją*, gdzie każde oczekiwanie w kolejce, w podróży etc., wypełnione jest internetowymi grami. Całe nowe pokolenie dorasta w towarzystwie nieustannie obecnych gier, w poszukiwaniu silnych emocji i w ekstremalnym tempie życia (Cantelmi 2016, 263).

² T. Cantelmi wskazuje na istnienie „syndromu narcyzmu cyfrowego”, który można zdiagnozować w przypadku pojawienia się u pacjenta przynajmniej pięciu z następujących objawów klinicznych: bycie zawsze w centrum „sieciorowej uwagi”; zaangażowanie i koncentracja na zaspokojeniu własnych potrzeb; nietolerowanie opóźnień i przeszkód; bycie uwodzicielskim, przekonującym i manipulującym; rywalizacja, ekshibicjonizm emocjonalny, megalomania; zachowania aroganckie i agresywne, zastraszanie innych; postawy pogardliwe, natrętne, niewrażliwe; posiadanie poczucia wyższości poprzez domaganie się przywilejów i uznania; nieprzyjmowanie krytyki ani rad; niezależnienie od innych; fascynacja faktem bycia w centrum uwagi, ale także faktem zazdrości ze strony innych; mechanizm projektowania, w celu zaspokojenia własnych ambicji i potrzeb; reagowanie gniewem lub rzadziej symptomami dystymii lub depresji w przypadku stawiania przeszkód w realizacji własnych celów (Cantelmi 2013). Kilku autorów wskazuje również na bardzo ciekawy związek między kompulsywnym używaniem Internetu a odmianą narcyzmu wrażliwego, charakteryzującego się wycofaniem i poczuciem niższości. Chodzi tu o fenomen *hikikomori*, czyli styl życia, jaki przyjmują osoby, które stopniowo wycofując się z życia społecznego, skazują się na samouwięzienie i utrzymują jedynie kontakty internetowe za pomocą blogów, czatów i anonimowych środowisk wirtualnych. W ten sposób chronią paradoksalnie swoje kruche, ale jednocześnie w ich poczuciu wielkościowe, typowo narcystyczne poczucie pewności. Może to powodować w skrajnych przypadkach ignorowanie potrzeb fizjologicznych, odwrócenie rytmu życiowego, podążanie za nierealistycznymi ideałami. Zjawisko to zostało wykryte w Japonii jako tzw. „Narcyzm Wschodzącego Słońca”, ale aktualnie wykracza daleko poza Wschód. Badacze wykazują ponadto, w jaki sposób kulturę japońską i kulturę młodych ludzi z Zachodu jednoczy głębokie poczucie narcystycznego wstydu, który w skrajnych przypadkach powoduje ryzyko zamknięcia się wyłącznie w wirtualnych, pozornie nieograniczonych przestrzeniach, choć realnie pozostają one ograniczone treściowo w celu zbudowania własnego, odrealnionego świata. (Doi 1991; Ricci 2009; Moretti 2010, 41-48; Dimaggio et al. 2015; Dimaggio 2016).

Technologia cyfrowa pozwala mężczyznom i kobietom trzeciego tysiąclecia uwolnić się od ograniczeń. Mogą nawiązywać cyfrowe relacje, bez faktycznego bycia w związkach, łączyć się w płynne, zmienne, kruche więzi, pozbawione treści, będąc gotowymi do natychmiastowego ich zerwania. W ten sposób, zdaniem Cantelmiego, dzisiejszy człowiek stał się „osobą bez więzi”, która przeżywa kryzys tożsamości (Cantelmi and Bareschi 2007).

Pierwszą konsekwencją tego kryzysu jest brak możliwości budowania wielopłaszczyznowej relacji w wymiarze psychoaktywnym i psychoseksualnym z drugą osobą. Bycie „z drugą osobą w związku” przybiera nowe formy i nie jest już wzajemną relacją między uzupełniającymi się tożsamościami żeńską i męską, które wzajemnie rozwijają uzasadnione oczekiwania egzystencjalne, lecz staje się okazjonalnym spotkaniem indywidualnych potrzeb, które wzajemnie się zaspokajają przez „jakiś czas”, bez wzajemnych zobowiązań i projektów wykraczających poza chwilę obecną. W epoce postmodernistycznej „bycie z” jest nieuchronnie związane z zaspokojeniem indywidualnych potrzeb, które jedynie sporadycznie się pokrywają z potrzebami drugiej strony. Dzisiaj spotkanie dwojga ludzi opiera się coraz bardziej na narcystycznym, indywidualnym zaspokojeniu jednej potrzeby, która wywołuje kolejną potrzebę nowych relacji, co nieuchronnie prowadzi do zerwania dotychczasowej więzi i poszukiwania nowych spotkań, które coraz częściej odbywają się *online* (Cantelmi 2016, 264).

Kruchość bycia w obecnych czasach uwydatnia się poprzez skrajną słabość więzi emocjonalnych, które manifestują się powszechną niestabilnością. Jeśli tożsamość jednostki „jest płynna”, więzi międzyludzkie również stają się płynne, zmienne, indywidualistyczne, a przez to kruche. Człowiek trzeciego tysiąclecia zdaje się wyrzekać przyszłości i koncentruje się na jedynej możliwej opcji: chwilowej terażniejszości, na chwili obecnej. Prokreacyjne i „ofiarnicze” (w sensie poświęcania się dla innych) aspekty małżeństwa schodzą zatem na dalszy plan. Wyrzekanie się rodzicielstwa w małżeństwie, albo odkładanie go w czasie, na nieokreśloną bliżej przyszłość, jest tego bardzo dobrą egzemplifikacją (Cantelmi 2016, 265).

W małżeństwa wchodzą dzisiaj ludzie urodzeni w świecie postmodernistycznym, „techno płynnym”, jak nigdy dotąd zależnym od technologii. Jest ona podstępna przede wszystkim przez swoją multimedialność: Internet, komputer, tablet, smartfon, gry, są ze sobą sprzężone. Niemożliwym jest przewidzenie wszystkich zmian antropologicznych, które będą zachodziły w pokoleniach „techno płynnych”. Wirtualizacja relacji, sprawia że człowiek jest stale „połączony w sieci” (*connecting*) i od tego uzależnia się jego wartość, w myśl zasady: „jeśli nie ma cię w Internecie, to cię w ogóle nie ma, nie istnieje”.

2. Nowe uzależnienia w odniesieniu do małżeństwa

Niektórzy autorzy twierdzą, że wiek osiemnasty był wiekiem hysterii, wiek dziewiętnasty wiekiem *boderline*, a pierwsza część trzeciego tysiąclecia wskazuje, że będzie on wiekiem uzależnień (Cornaggia et al. 2016, 229). W tym miejscu uwaga zostanie zwrócona tylko na nowe uzależnienia, które wiążą się z cyfrową rewolucją, będącą znakiem współczesnych czasów.

Pojawienie się mediów społecznościowych, coraz bardziej realistycznej rzeczywistości wirtualnej, czatów itd., wraz z coraz powszechniejszym korzystaniem ze smartfonów i innych form zdalnej komunikacji, stworzyło podłoże do pojawienia się nowych form uzależnień – uzależnień cyfrowych. Podobnie jak w przypadku innych rodzajów uzależnień, również te powodują głód, tolerancję i zespół odstawienia, ponieważ doświadczają się w nich zjawiska stopniowego osłabienia reakcji organizmu na bodziec i kompulsywnego poszukiwania sposobów na utrzymywanie kontaktów online ze światem. Zespół ten jest również definiowany jako „zespół odłączenia” lub nomofobia³. Polega on na występowaniu objawów lęku, paniki i stresu

³ Psychologiczny stan charakteryzujący się paniką i niepokojem związanym z utratą dostępu do smartfona. Może objawiać się nerwowością, nieustannym sprawdzaniem telefonu, a nawet fizycznymi symptomami, takimi jak kołatanie serca, nudności czy ucisk w klatce piersiowej, gdy telefon jest niedostępny. Termin

w sytuacji, gdy nie ma połączenia z Internetem lub gdy telefon komórkowy nie ma sygnału sieciowego lub jest bezużyteczny (Cornaggia et al. 2016, 231).

Rozważając kwestię cyfrowych zagrożeń dla małżeństwa należy zwrócić uwagę szczególnie na te, które uderzają bezpośrednio w relacje małżeńskie i szerzej w relacje rodzinne. Wieloletni sędzia Najwyższego Trybunału Roty Rzymskiej Davide Salvatori, zwracając uwagę na uzależnienie od Internetu (*Internet addiction*), w kontekście ewentualnej nieważności małżeństwa, stwierdził że zmienia ono osobowość i zdolność relacyjną *ad intra* i *ad extra*. Zdaniem tego audytora rotalnego, uzależnienie od Internetu, nie dotyczy tylko młodych, zaliczanych do „pokolenia cyfrowego”. Pod wspólnym mianownikiem *Internet addiction*, można wyróżnić: uzależnienie od cyberseksu (seksu wirtualnego), uzależnienie od cyberrelacji (relacji wirtualnych), *Net Gaming* (uzależnienie od gier w sieci), patologiczny hazard (e-hazard), wideo gry, kompulsywny shopping online i handel online (*trading*) oraz przeciążenie poznawcze, spowodowane nadmierną informacją oraz ogólne uzależnienie od komputera (Salvatori 2016, 237)⁴.

Celem niniejszego studium nie jest psychologiczna analiza poszczególnych uzależnień i ich wpływu na relacje małżeńskie. Z pewnością każde z nich niesie poważne zagrożenie dla wspólnoty życia małżonków. Wiele małżeńskich zdrad, tych realnych, rozpoczyna się niestety od kontaktów wirtualnych. Dwuznaczne wiadomości, flirtowanie na

ten pochodzi od angielskiego *no mobile phone phobia*, <https://fundacja.orange.pl/strefa-wiedzy/post/nomofobia-czym-jest-i-jak-pomoc-dzieciom-ktore-maja-jej-objawy> Accessed 24.10.2025.

⁴ Warto zwrócić uwagę, co w kontekście orzecznictwa trybunałów kościelnych ma niebagatelne znaczenie, że uzależnienie od Internetu (*IAD – Internet Addiction Disorder*) nie zostało ujęte w głównym podziale podręcznika diagnostycznego DSM-5 jako oficjalna diagnoza. Należy ono do „zaburzeń kontroli impulsów”. Natomiast zaburzenie hazardowe i zaburzenie związane z gramami internetowymi, zostało umieszczone w sekcji wymagającej dalszych badań i są wymieniane wśród zaburzeń behawioralnych i jako takie są uznawane za zaburzenia osobowości (American Psychiatric Association 2013, 577-582; 795-798).

czatach, pornografia, cyberseks. Niekiedy zaczyna się od *sextingu*, czyli przesyłania intymnych wiadomości, zdjęć lub filmów o charakterze erotycznym, najczęściej za pomocą telefonu komórkowego lub innych urządzeń cyfrowych. Jest to forma cyfrowej interakcji, która może być postrzegana jako flirt lub zabawa, ale z czasem może przekształcić się w sposób realizacji swojej seksualności i osiągnięcia satysfakcji seksualnej poprzez erotyczne zachowania online w kontakcie z drugą osobą. Należy wspomnieć także o znacznej konsumpcji pornografii, dostępnej bez problemu w Internecie, co prowadzi do zachowań dewiacyjnych i nadmiernych oczekiwań od współmałżonka, jako partnera seksualnego.

Również wszechobecność gier komputerowych i cyfryzacja hazardu istotnie zwiększyła możliwości jego uprawiania. W tej nowej formie wykorzystuje się coraz szerszą gamę cech gier *online* (grafikę, animację) po to, aby uczynić działalność hazardową bardziej atrakcyjną i zyskową. Badacze uważają, iż w hazardzie interaktywnym tkwi o wiele większy potencjał uzależniający, aniżeli w funkcjonujących dotąd tradycyjnych formach (Lelonek et al. 2020; Szymańska 2024, 74-75).

To tylko niektóre ludzkie zachowania, które wpływają bardzo destrukcyjnie na wspólnotę małżeńską i szerzej na rodzinę. Takie zachowania będą zawsze niszczące, ale niekiedy, pojawiając się we wcześniejszej fazie życia sprawiają, że człowiek „wchodzi z tym” w małżeństwo. W skrajnych przypadkach może to oznaczać, że jest niezdolny do jego zawarcia, a kiedy to czyni, zawiera je nieważnie, co zostanie ukazane w dalszej części, na przykładzie wyroków Roty Rzymskiej.

Jak zauważa Paolo Amenta, te uzależnienia mogą mieć, w zależności od ich pochodzenia i ciężkości, wpływ na ważność konsensu małżeńskiego. W tym kontekście trzeba zauważyć że jurysprudence rotalna odnosi się tylko do niektórych stanów faktycznych, które pojawiły się w rozpatrywanych przez nią sprawach. Stany te były często powodowane przywołanymi wcześniej uzależnieniami, które jednak nie powodowały nieważności małżeństwa, albo też uzależnienia te towarzyszyły stronom wnoszonych na wokandę spraw, powodując

takie zmiany w ich psychice, które uniezdalniały ich do zawarcia małżeństwa i czyniły je przez to nieważnym (Amenta 2009, 181-200).

3. Wybrane orzecznictwo Roty Rzymskiej w kontekście wpływu cyfrowych uzależnień na nieważność małżeństwa

Wspomniany wyżej sędzia Davide Salvatori, dokonując analizy wybranych wyroków Roty Rzymskiej, w których pojawia się wątek cyfrowych uzależnień, zaproponował pogrupowanie orzecznictwa według następujących kategorii:

- niedojrzałość w relacjach z samym sobą, zwłaszcza w sferze seksualnej;
- niedojrzałość w relacjach z drugim człowiekiem;
- niedojrzałość w odniesieniu do używania rzeczy.

Wśród omawianych wyroków dotyczących uzależnień cyfrowych spotyka się przede wszystkim te, które dotyczą wpływu na ważność małżeństwa, a wśród nich przede wszystkim uzależnienia od Internetu, uzależnienia od cyberseksu, uzależnienia od czatów erotycznych i uzależnienia od nadmiernego wydawania pieniędzy w sieci (Salvatori 2016, 238-239).

3. 1. Niedojrzałość w sferze seksualnej

3.1.1. Wyrok coram Monier z 13 maja 2005 roku

W omawianej sprawie mężczyzna, który był pozwanym, przejawiał zachowania bardzo niedojrzałe dotyczące codziennego życia pary, współżycia seksualnego oraz w kontekście wychowania potomstwa. Był skrajnym egoistą, który kochał siebie samego, nie wykluczając sfery seksualnej. W fazie dowodowej wykazano wiele zachowań, które wskazywały na niezdolność do budowania przez niego relacji zarówno w parze jak i w rodzinie, którą tworzyli wraz z żoną i dziećmi. Człowiek ten był uzależniony od czatów i od pornografii internetowej, spędzał mnóstwo czasu przed komputerem, zaniedbując życie rodzinne, żądał również od swojej żony zachowań seksualnych, których

ona nie akceptowała. Były one inspirowane scenami, które czerpał z konsumowanej przez siebie pornografii. Zarówno z zeznań osób uczestniczących w procesie, jak i z opinii biegłego, występującego w sprawie wynikało, że mężczyzna chciał widzieć w swojej żonie kobietę, która zachowywała by się tak jak bohaterki filmów pornograficznych i spełniała jego wymagania, które czerpał z tych obrazów. To na co uwagę zwrócili orzekający sędziowie to fakt, że człowiek ten przejawiał dysfunkcję swoich władz woli i brak harmonijnego rozwoju władz psychicznych i emocjonalnych, co spowodowane było ciężką niedojrzałością psychoafektywną. Był pozbawiony wolności wewnętrznej i dotknięty brakiem zrozumienia czym jest wzajemność w relacji z drugim człowiekiem i akceptacja współmałżonka w jego indywidualności i unikatowości. W tym przypadku, sędziowie zwrócili uwagę na brak koncepcji współżycia seksualnego „na sposób ludzki” (*humano modo*), którego wymaga prawodawca kościelny, orzekając nieważność przedmiotowego małżeństwa (c. Monier 2005).

3.1.2. Wyrok coram Jaeger z 29 stycznia 2013 roku

Dla oceny tej sprawy należy mieć na uwadze, że w czasie współżycia małżeńskiego mężczyzna domagał się równoczesnego oglądania filmów pornograficznych. Miało to miejsce przez 10 lat trwania małżeństwa, po których nastąpiła separacja. Ważny jest również kontekst rodzinny (c. Jaeger 2013). Mężczyzna dorastał w bardzo trudnym środowisku rodzinnym i społeczno-kulturowym. Jego ojciec przebywał w więzieniu, jego brat, który zmarł z powodu uzależnienia od narkotyków, prawdopodobnie zamordował kogoś, aby bronić matki. Rodzina była uzależniona od alkoholu i hazardu. Wreszcie jego matka nie świeciła przykładem wierności (c. Jaeger 2013, 15). Mężczyzna o trudnym charakterze od początku demonstrował totalny egoizm i brak empatii w relacji małżeńskiej, nie potrafił stworzyć relacji wzajemnej i opartej na równości, którą charakteryzuje wspólnota całego życia (*consortium totius vitae*). Nadmiernie spożywał alkohol, był agresywny, stosował przemoc wobec żony, prezentował anormalne oczekiwania seksualne względem niej i był niewierny.

Wymiar nienormalnego korzystania z seksualności mężczyzny, do którego należało zaliczyć także korzystanie z pornografii, nie zostało jednak uznane za czynnik decydujący o nieważności małżeństwa, ponieważ sędziowie wzięli pod uwagę całość życia małżeńskiego, odnosząc je do kondycji psychicznej mężczyzny. Z drugiej strony, w orzeczeniu *pro nullitate* stwierdzono, iż pornografia mogła być przyczyną, jeśli nie samą w sobie, to z pewnością przyczyną towarzyszącą niezdolności, gdyż poważne uzależnienie od niej uniemożliwia ustanowienia wymiaru wzajemności i równości w relacji małżeńskiej na wszystkich poziomach, w tym w relacji seksualnej.

3.1.3. Wyrok coram Caberletti z 19 lipca 2013 roku

Turnus rotalny orzekł w przedmiotowej sprawie negatywnie co do tytułu poważnego braku rozeznania oceniającego u mężczyzny powoda, który zdaniem pozwanej był przemocowy i uzależniony od pornografii, totalnie egoistyczny, skoncentrowany na sobie i żądający niemoralnych zachowań seksualnych z jej strony (c. Caberletti 2013, 8).

Mężczyzna nie negował zarzucanych mu zachowań, natomiast zaprzeczał ich doniosłości, twierdząc że były one obecne tylko w pewnym okresie życia małżeńskiego. Te trudności pojawiły się po pięciu latach od zawarcia małżeństwa, które przez ten okres było związkiem szczęśliwym. Całe małżeństwo trwało siedem lat. Występujący w sprawie biegli nie zdiagnozowali u mężczyzny choroby psychicznej czy też zaburzenia osobowości lub patologicznej niedojrzałości (c. Caberletti 2013, 11).

Orzeczenie zawiera kilka elementów przydatnych dla niniejszych badań, takich jak domniemane uzależnienie od pornografii i spędzanie dużej ilości czasu przed komputerem, telewizją i gramami wideo. Jak zaznaczono w wyroku, zachowania te mogą podważać ważność zgody małżeńskiej, jeśli chociażby nawet po stwierdzeniu, że wynikają one z wyraźnego egoizmu i indywidualizmu, można by za źródło takich postaw uznać poważne zaburzenie psychiczne (c. Caberletti 2013, 8).

Zasada, którą powtórzyli sędziowie z innych tego typu orzeczeń, zasadza się na tym, że fakty mogą mieć znaczenie prawne dla

udowodnienia poważnego *defectus distinctionis iudicii* tylko wtedy, gdy świadczą o występowaniu choroby psychicznej lub poważnej anomalii psychicznej albo poważnej niedojrzałości psychoemocjonalnej, które silnie ograniczają wolność małżonka, bezpośrednio wpływając na jego intelekt lub/i wolę i czyniąc życie małżeńskie niemożliwym (c. Caberletti 2013, 9). W przeciwnym razie, jak w rozpatrywanej sprawie, nie jest możliwe wykazanie podstawy nieważności małżeństwa.

3.1.4. Wyrok coram Da Costa Gomez z 16 marca 2015 roku

W przywołanej sprawie sędziowie rotalni osiągnęli pewność moralną, pozwalającą na orzeczenie nieważności małżeństwa z powodu poważnego braku wolności decyzyjnej pozwanej, wynikającej z jej narcystycznego zaburzenia osobowości, które uniemożliwiło jej zrozumienie prawdziwej natury wspólnoty życia (*consortium vitae*).

Wyrok, zarówno w części *in iure*, jak i *in facto*, zawiera fragmenty, które dostarczają ogólnych wytycznych, dotyczących wpływu uzależnienia od Internetu na psychikę człowieka, kładąc tym samym podwaliny pod orzeczenia w tej sprawie. Autor wyroku dokonał właściwego przełożenia kategorii psychologicznych na kategorie prawne, zauważając, że zaburzone życie intymne kobiety, uzależnionej od Internetu, od którego domagała się nasycenia swoich pragnień, samo w sobie było „odzwierciedleniem zaburzeń, pobudzenia i wewnętrznego niepokoju w sferze psychicznej” (c. Da Costa Gomez 2015, 9).

Z tych powodów Turnus orzekł nieważność małżeństwa, stwierdzając, że kobieta z powodu zaburzeń seksualnych, nie była zdolna do „innego związku niż ten, którego wzorzec czerpała z Internetu, od którego była uzależniona” (c. Da Costa Gomez 2015, 11). Małżeństwo zostało zatem uznane za nieważne z powodu braku zdolności kobiety do realizacji sakramentu w jego istotnym i relacyjnym wymiarze (c. Da Costa Gomez 2015, 11).

Wyrok potwierdził zasady ustalone wcześniej w orzecznictwie Roty Rzymskiej, dotyczące nierozzerwalnego związku między prawną relewantnością faktu uzależnienia od Internetu, a chorobą, anomalią, czy też poważną niedojrzałością psychoafektywną. Ponens trafnie

wyjaśnił, w jaki sposób uzależnienie, które w tym przypadku spowodowało zaburzenie osobowości, wpłynęło na zdolność kobiety do decydowania o sobie, uniemożliwiając jej zawarcie związku małżeńskiego zgodnie z prawem naturalnym. Była ona ograniczona wpływem dewiacyjnych wzorców poznanych w Internecie (c. Da Costa Gomez 2015, 11). Wreszcie, wyrok ten zasługuje na uwagę, także z tego powodu, iż dotyczy rzadkiego przypadku analizowanego przez Sąd, uzależnienia od cyberseksu kobiety (Salvatori 2016, 252).

3.2. Niedojrzałość w relacji z drugim człowiekiem

3.2.1. Wyrok coram Erlebach z 9 lipca 2010 roku

Sprawa toczyła się w Rocie Rzymskiej, jako sądzie drugiej instancji, na skutek apelacji powoda po negatywnym wyroku sądu pierwszej instancji. Orzeczenie dotyczyło wykluczenia przez pozwaną wierności (*bonum fidei*). Powód twierdził, że kobieta poznała drugiego, obecnego męża, z którym zawarła związek cywilny, przez Internet, jeszcze przed ślubem z nim. Małżeństwo stron przetrwało zaledwie cztery miesiące. Z powodu poważnych nieporozumień, kobieta opuściła męża i wniosła pozew o rozwód.

Autor wyroku, określając w części *in iure*, na czym polega istota dobra wierności (*bonum fidei*), wyjaśnił, że w przedmiotowej sprawie nie można stwierdzić nieważności małżeństwa, ponieważ nie ma dowodów, z których można by wnioskować, że kobieta pozytywnie wykluczyła *bonum fidei*, czyli symulowała zgodę małżeńską. Brakuje zeznania domniemanej symulantki (*confessio simulantis*) i innych elementów dowodu bezpośredniego i pośredniego, dlatego wydano wyrok na korzyść węzła małżeńskiego (*pro vinculo*) (c. Erlebach 2010, 4).

Chociaż orzeczenie nie dotyczy bezpośrednio uzależnienia od Internetu, to jednak zostało ono przywołane, aby podkreślić, jak nowe technologie mogą stać się narzędziami, prowadzącymi do rozpadu małżeństwa, jeśli są wykorzystywane w sposób sprzeczny z prawami i obowiązkami małżeńskimi (Salvatori 2016, 253).

Z drugiej strony, warto zauważyć, że o ile wirtualna niewierność nie skutkuje nieważnością małżeństwa z powodu wykluczenia wierności, o tyle może być ściśle powiązana z sytuacją, gdy wirtualna niewierność przerodzi się w niewierność realną.

3.2.2. Wyrok coram Ferreira Pena z 5 marca 2013 roku

Małżeństwo stron trwało osiem lat. W kontekście niniejszych badań interesujący może być fakt, że po trzech latach małżeństwa, podczas których między stronami układało się dobrze, para zaczęła napotykać trudności, m.in. z tego powodu, że po zakupie komputera oskarżona zaczęła spędzać dużo czasu na internetowych czatach, na których poznała pewnego mężczyznę (c. Ferreira Pena 2013, 9).

Chociaż i ten przypadek nie jest przykładem orzeczenia nieważności, może być przydatny, ponieważ pozwala zastanowić się nad tym, jak Internet staje się ucieczką od rzeczywistości i jak wirtualne związki, podobnie jak te rzeczywiste, mogą mieć tak samo negatywny wpływ na życie pary. W istocie, można się zastanawiać, co stałoby się z tym małżeństwem, gdyby w tym domu nie zakupiono komputera lub gdyby małżonkowie żyli w epoce sprzed Internetu (Salvatori 2016, 254).

Wydaje się zatem słuszne stwierdzenie, że chociaż nowe technologie usprawniają i ułatwiają codzienne życie, mogą one kryć w sobie – jeśli są używane niewłaściwie i bez wystarczającej wolności, a zatem w sposób niezgodny z prawami i obowiązkami małżeńskimi – potencjalnie podstępne aspekty, które generują lub wyzwalają w człowieku pewną dynamikę, w tym tę psychologiczną, na którą należy zwrócić uwagę.

3.3. Niedojrzałość w odniesieniu do używania rzeczy

3.3.1. Wyrok coram Monier z 27 listopada 2009 roku

W przedmiotowej sprawie w Rocie Rzymskiej, na trzecim stopniu orzekania zapadł wyrok negatywny z tytułu poważnego braku

rozeznania oceniającego po stronie kobiety. Po uzyskaniu w pierwszej instancji opinii biegłego, opartej wyłącznie na dokumentach, sąd orzekł *pro vinculo*, ponieważ u kobiety nie stwierdzono choroby psychicznej, poważnych zaburzeń psychicznych ani głębokiej niedojrzałości. Opisano ją jako egoistyczną, nieświadomą swoich obowiązków i wyraźnie uzależnioną od zakupów, na które wydawała znaczne sumy pieniędzy bez wiedzy męża. Z materiału dowodowego nie wynikało jednak, że kobieta w momencie wyrażania zgody małżeńskiej była dotknięta szczególną psychopatologią, która mogłaby poważnie zaburzyć jej osąd praktyczny. Nie ujawniło się to również w wyniku odtworzenia przebiegu historii małżeńskiej tej pary (c. Monier 2009, 9-10).

Chociaż adwokat powódki starał się wykazać istnienie u niej poważnej niedojrzałości, zarówno ze względu na jej zależność od matki, jak i ze względu na uzależnienie od *shoppingu*, sędziowie rotalni, ze względu na brak stwierdzenia przez biegłych choroby psychicznej, poważnej anomalii psychicznej lub poważnej niedojrzałości emocjonalnej, stwierdzili że nie może być ona uznana za istotną dla orzeczenia nieważności małżeństwa (c. Monier 2009, 11-12).

Uzależnienie do zakupów, choć jest przejawem pewnej patologii, samo z siebie nie powoduje poważnego braku rozeznania oceniającego. Opinia biegłego sporządzona na stopniu rotalnym uwzględniła w tym zakresie analizę zebranych w sprawie dokumentów. *Shopping online* mógłby być przyczyną poważnego braku *discretionis iudicii*, gdyby to uzależnienie było połączone z chorobą psychiczną lub anomalią psychiczną albo poważną niedojrzałością emocjonalną. W orzeczeniu tym, powtórzono zatem zasady utrwalone w orzecznictwie Roty Rzymskiej.

3.3.2. Wyrok coram Bottone z 7 marca 2013 roku

Pozwany w sprawie mężczyzna już w czasach młodości wykazywał upodobanie do gier hazardowych. Skłonność ta nasiliła się po zawarciu małżeństwa. Z oświadczenia powódki wynikało, iż stan ten skutkowało tym, że w rodzinie permanentnie brakowało pieniędzy.

Mąż przed żoną ukrywał fakt hazardowego uzależnienia. Nie chciał również podejmować pracy zarobkowej. Kobieta otwarcie przyznała, że nie zdawała sobie sprawy z następstw zaistniałej sytuacji (c. Bottone 2013, 6). Pozwany twierdził, iż wprawdzie już w młodości grał hazardowo, ale okazjonalnie. Wyznał też, że pożyczał pieniądze, aby mógł grać. Utrzymywał, iż robił to już znacznie częściej, zanim jeszcze poznał narzeczoną. Jego zdaniem nie był uzależniony od gry, zarówno przed zawarciem małżeństwa, jak i w czasie, w którym toczyła się sprawa. Argumentował, iż pragnął tylko zarabiać pieniądze „na imprezy” (c. Bottone 2013, 7).

Z zeznań świadków na szczególną uwagę zasługują słowa ojca powódki, który twierdził, iż pierwotnie zięć sprawiał dobre wrażenie. Uważał, że w dniu zawarcia małżeństwa strony wydawały się być szczęśliwe. Po zawarciu małżeństwa pozwany miał długi. Po rozwodzie sprzedał dobra rodzinne, aby mieć pieniądze na uprawianie hazardu. Wszystkie zarobione środki finansowe przegrywał uprawiając hazard. Z tego powodu utracił również sklep, który prowadził, popadając w spore zadłużenie (c. Bottone 2013, 8).

Wątek hazardu pojawił się także w konkluzji biegłego powołanego w drugiej instancji, który sporządził ekseptryzę w oparciu o akta sprawy. Stał on na stanowisku, iż pozwany nie był dotknięty chorobą psychiczną, która mogła generować niezdolność do zawarcia małżeństwa, lecz jego osobowość była dysharmonijna. W jego przekonaniu był dotknięty wadą patologiczną uprawiania gier hazardowych (*vitium pathologicum ad ludos*). Stan ten rozwinął się już przed zawarciem małżeństwa. Upodobanie w grach hazardowych istniało jeszcze przed poznaniem powódki. W czasie gdy tworzyli już parę, uzależnienie rozwinęło się w pełni. Jego osobowość dotknięta patologicznym używaniem gier hazardowych nie pozwoliła mu, w przekonaniu biegłego, na stworzenie wspólnoty małżeńskiej, a także na podjęcie i wypełnienie istotnych obowiązków małżeńskich, dlatego też pozwany z powodu przyczyny natury psychicznej o naturze trwałej, był niezdolny do podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich (c. Bottone 2013, 9). W sprawie zapadł wyrok stwierdzający nieważność małżeństwa.

Jak zauważa Ginter Dzierżon, w przypadku zaburzenia uprawiania hazardu, pozbawienie utraty wolności decyzyjnej jest ważne zarówno w dowodzeniu z tytułu ujętego w kan. 1095 n. 2 CIC/83, jak i z tytułu ujętego w kan. 1095 n. 3 CIC/83. Przyjęcie tej tezy wynika z faktu, iż w ludzkiej psychice zaburzenia generowane są w sferze intelektu, ta z kolei determinuje wolę lub nie (Dzierżon 2024, 151).

3.3.3. Sprawa z Metropolitarnego Sądu Warszawskiego

W celu zobrazowania zagrożenia dla małżeństwa, jakie niesie ze sobą uzależnienie od gier komputerowych, a nawet szerzej od cyberprzestrzeni, zostaną przywołane fragmenty zeznań powoda i świadka, w jednej ze spraw toczących się w sądzie kościelnym w Warszawie, która w okresie przygotowywania niniejszego studium znajdowała się jeszcze w okresie wyrokowania. Powód zeznaje o sobie samym: „W październiku (...) wraz z dwoma innymi współnikami założyłem spółkę, w której zajmowaliśmy się tworzeniem oprogramowań dla banków. Była to ówczesnie mała firma, więc wszystko było na mojej głowie. Oprócz tworzenia nowych oprogramowań, zajmowaliśmy się również utrzymaniem stworzonych przez siebie systemów informatycznych, co wiązało się z pracą 24 godziny na dobę. Na błędy i awarie trzeba było reagować natychmiast, nawet w środku nocy. Pomimo tego podobała mi się adrenalina, która towarzyszyła tej pracy. To ona napędzała mnie do dalszych działań. Reasumując, od momentu skończenia studiów pracowałem przynajmniej 12 godzin dziennie. Bywały również okresy kiedy pracowałem więcej i traktowałem dom jak hotel. Z uwagi na coraz większy zakres odpowiedzialności, obowiązków zawodowych z czasem tylko mi przybywało. Niestety muszę przyznać, że praca miała destrukcyjny wpływ na moje relacje z bliskimi, a przede wszystkim relacje małżeńskie. M. sygnalizowała, że nie podoba jej się, iż tyle czasu poświęcam na wypełnianie obowiązków zawodowych. Jednak nerwowo reagowałem na te uwagi, komentując, że to właśnie dzięki mojej pracy utrzymuję ją i zapewniam jej wysoki poziom życia. Od wprowadzenia na rynek popularnej gry *World of Tank* uzależniłem się od niej. Poświęcałem tej grze cały swój wolny

czas poza pracą do momentu, kiedy mój organizm był już wyczerpany i musiałem pójść spać na 2-3 godziny. Byłem jednym z najlepszych zawodników na świecie *World of Tank*, angażowałem się w tę grę na 100%”. Zeznający w tej sprawie świadek dodaje: „Powód uzależniony jest od gier komputerowych, ale to poważnie. Z wykształcenia jest specjalistą od cybernetyki, informatyka jest jego konikiem, tak że dla niego świat wirtualny był normalnym światem dzień i w nocy. To też jest związane z jego chęcią bycia najlepszym, zresztą w samej grze *World of Tank* był najlepszym, albo jednym z najlepszych graczy na całym świecie. To ujemnie odbijało się na jego życiu rodzinnym. Jego relacje w trakcie gry, przed, po, podenerwowanie na żonę, na dzieci, niedospanie i wszystko. Pozwana oczekiwała ograniczenia ilości poświęcanego czasu przez powoda na gry, miała pretensje. Powód jednak ma taką specyfikę, że jak już w coś wejdzie, nic innego się nie liczy. I tak było zarówno z grą, jak i z projektem zawodowym. Wówczas nic innego się nie liczy. Tak samo pracę przedkładał na dobro rodziny. On dzięki temu dostaje adrenalinę, to go nakręca”.

Przywołana sprawa to tylko jeszcze jeden z przykładów, jak świat wirtualny może zastąpić ten realny, stając się przyczyną rozpadu relacji i zaniedbania obowiązków związanych ze swoim stanem życia.

Received: 2026-05-19

Revised: 2026-06-05

Accepted: 2026-06-10

Published: 2026-06-25

Funding: This research received no external funding.

Institutional Review Board Statement: Not applicable.

Informed Consent Statement: Not applicable.

Data Availability Statement: Not applicable.

Acknowledgments: Not applicable.

Conflicts of Interest: The author declares no conflict of interest.

References

Źródła

- American Psychiatric Association. 2013. *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*. 5th ed. Arlington, VA: American Psychiatric Association Publishing.
- Dec. c. Bottone, 7.03.2013, *Bratislaviem. – Tyrnavien.*, A 73/2013, (nieopublikowany).
- Dec. c. Caberletti, 19.07.2013, *Arlingtonen.*, A 226/2013 (nieopublikowany).
- Dec. c. Da Costa Gomez, 16.03.2015, *Sancti Sebastianis Fluminis Ianuarii.*, B 36/2015 (nieopublikowany).
- Dec. c. Erlebach, 9.07.2010, *Bratislaviem.-Tyrnavien.*, A 119/2010 (nieopublikowany).
- Dec. c. Ferreira Pena, 5.03.2013 r., *Civitatist Castelli.*, A 69/2013 (nieopublikowany).
- Dec. c. Jaeger, 29.01.2013, *Poncen.*, A 25/2013 (nieopublikowany).
- Dec. c. Monier, 13.05.2005, *Iolietten.in Illinois.*, B 39/05 (nieopublikowany).
- Dec. c. Monier, 27.11.2009, *Hagulstaden. et Novocastren.*, A 156/2009 (nieopublikowany).
- Franciscus. 2015. "Allocuzione al Tribunale della Rota Romana", 24.01.2014, *Quaderni dello Studio Rotale* 22: 15-16.
- Kodeks Prawa Kanonicznego promulgowany przez papieża Jana Pawła II w dniu 25 stycznia 1983 roku*. Stan prawny na dzień 8 sierpnia 2023 r. Zaktualizowany przekład na język polski. https://episkopat.pl/files/24.bkt/08/28/15/852966_p8b8_zKEPnastronieKEP_17.08.20231.pdf. Accessed 14 May 2026. (=CIC/83)

Literatura

- Alter, Adam. 2018. *Uzależnienia 2.0. Dlaczego tak trudno oprzeć się nowym technologiom*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Amenta, Paolo. 2009. "Sindromi di dipendenza comportamentale e consenso matrimoniale," In *Dipendenze psicologiche e consenso matrimoniale*. Vol. 84 Studi Giuridici, 181-200. Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana.
- Cantelmi, Tonino, and Rachele Barchiesi. 2007. *Amori difficili. La crisi della relazione interpersonale e il trionfo dell'ambiguità*, Cinisello Balsamo: San Paolo Edizino.
- Cantelmi, Tonino. 2013, *Tecnoliquidità. La psicologia ai tempi di internet: la mente tecno liquida*, Cinisello Balsamo: San Paolo Edizioni.
- Cantelmi, Tonino. 2016, "Relazione tecnoliquide: l'amore e l'amicizia ai tempi della rivoluzione digitale." In *Matrimonio e processo: la sfida del progresso scientifico e tecnologico*. Vol. 1 Annales, edited by Paolo Moneta, Myriam Tinti, 263-272. Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana.
- Cornaggia, Cesare, Maria, Massimiliano Beghi, and Federica Peroni, "Le dipendenze nell'età della tecnica", In *Matrimonio e processo: la sfida del progresso scientifico e tecnologico*. Vol. 1 Annales, edited by Paolo Moneta, Myriam Tinti, 225-236. Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana.
- Dimaggio, Giancarlo, Antonella Montano and Raffaele Popolo. 2015. *Terapia Metacognitiva Interpersonale dei disturbi di personalità*, Milano: Raffaello Cortina Editore.

- Dimaggio, Giancarlo. 2016. *L'illusione del narcisista. La malattia nella grande vita*, Milano: Baldini + Castoldi
- Doi, Takeo. 1991. *Anatomia della dipendenza. Un'interpretazione del comportamento sociale dei giapponesi*, Milano: Raffaello Cortina Editore.
- Dzierżon, Ginter. 2024. "Wpływ zaburzenia uprawiania hazardu na nieważność małżeństwa w doktrynie", In *Wpływ zaburzenia uprawiania hazardu na nieważność małżeństwa kanonicznego*, edited by Ginter Dzierżon and Kinga Szymańska, 135-182. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe UKSW.
- Lelonek-Kuleta, Bernadeta, Rafał P. Bartczuk, Michał Wiechetek Joanna Chwaszcz, and Iwona Niewiadomska. 2020 "The Prevalence of E-Gambling and of Problem E-Gambling in Poland" *International Journal of Environmental Research and Public Health* 17 (2). <https://doi.org/10.3390/ijerph17020404>. Accessed 24 October 2025.
- Moretti, Sonia. 2010. "Hikikomori. La solitudine degli adolescenti giapponesi" *Rivista di Criminologia, Vittimologia e Sicurezza* 3, 41-48. http://eprints.bice.rm.cnr.it/3095/1/articolo_moretti_2010-03.pdf
- Ricci, Carla. 2009. *Hikikomori. Narrazione da una porta chiusa*. Roma: Aracne.
- Salvatori, Davide. 2016. "Le dipendenze nell'età della tecnica. Relazione giuridica. Proposta di lettura della più recente giurisprudenza della Rota Romana (2012-2015) circa l'Internet addiction In *Matrimonio e processo: la sfida del progresso scientifico e tecnologico*. Vol. 1 Annales, edited by Paolo Moneta and Myriam Tinti, 237-262. Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana.
- Szymańska, Kinga. 2024. "Zaburzenie uprawiania hazardu w psychologii i psychiatrii", In *Wpływ zaburzenia uprawiania hazardu na nieważność małżeństwa kanonicznego*, edited by Ginter Dzierżon and Kinga Szymańska, 11-90. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe UKSW.

Nota o Autorze

Rafał Kamiński – prezbiter Zgromadzenia Świętego Michała Archanioła, doktor habilitowany w dyscyplinie prawo kanoniczne nauk prawnych, profesor uczelni, kierownik Katedry Kanonicznego Prawa Małżeńskiego i Rodzinnego, sędzia Sądu Metropolitalnego Warszawskiego, sekretarz kwartalnika „Ius Matrimoniale”, członek Komisji Prawnej Konsulty Przełożonych Wyższych Zgromadzeń Zakonnych Męskich w Polsce.